

Տարեկան 10 ռուբլի, վեց ամիսը՝ 6 ռուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ռ. 50 կ. ամիսը՝ 1 ռ., հաստի 5 կոպեկ: Բաժանորդ. գրեւոր են թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը:

Խմբագրութեան հասցեն՝ Тифли. Редакция «Норъ-Даръ» համ. Тифли. Редакция «Норъ-Даръ»:

Խմբագրատանը բաց է ամեն օր (բացի տոն օրերէն) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Յայտարարութիւնները ընդունուած են ամեն լրագրողութեան ծախսերը ծախսարարութիւններէ բաւին 2 կ., ընկալմանը համար կրկնապատկի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդողը. — Ազգի համար կուրսի փողեր I: Հեռագրիչներ: Քրոնիկոն. — Լուրեր: Գլխավոր փախուսածներ: Թղթակցութիւններ. — Աւերած անդրապար: Քաղաքական. — Քաղաքական լուրեր: Խառն լուրեր: Երեկոյան հեռագրիչներ: Բանասիրական. — Նորհարար միանձնուէր (շարուն.): Տեղեկատու: Յայտարարութիւններ:

Թիֆլիս, 27 ապրիլի, 1889

ԱԶԳԻ ՀԱՄԱՐ ԿՈՐԱՅ ՓՈՂԵՐ

I

Հայերի մի լաւ յատկութիւնն է կտակով՝ ազգային, բարեգործական հաստատութիւններին մաս և բաժին հանել իրենց կարողութիւնն: Այդպէս աչքի է ընկնում այն երևոյթը, որ ազգին իրենց կարողութիւնն, բաժին հանողներն լինում են սովորաբար այն տեսակ մարդիկ, որոնք իրենց կարողութիւնը, իրենց հարստութիւնը ձեռք են բերած լինում սեպհական աշխատանքով, իրենց քրքրութիւնը: Որքան էլ որ կտակելու սովորութիւնը գոյնի է քաջալերութեան արժանի է, բայց այդ համաձայնքը միայն չէ ապահովանում, որ ազգը այս ինչ կտակից հօգտուի հաստատապէս: Փորձը ցոյց է տալիս, որ շատ կտակներ են յայտնուում՝ մեծաքանակ, մինչև անգամ միլիոնների հասած գումարներով, բայց, այսպէս թէ այնպէս, ազգը ոչինչ չէ ստա-

նում: Ինչո՞ւ. այդ հարցմունքին պատասխանելու համար մենք կարող էինք շատ դէպքեր լիջատակել այստեղ, որով ընթերցողը կիմանար, թէ քնչալիսի զանազան դէպքերի, հանգամանքների և արարքների շնորհիւ ազգի ոգտին գոյութիւն ունեցող կտակները իսկ ազգը ոչինչ չէ ստանում. կրտակողը վերջին կամքը, որ սուրբ պէտք է լինէր, անգործադրելի է մնում, ոչնչանում է: Օրինակները մեզ շատ հեռուն պիտի տանէին: Կտակողը վերջին կամքը չէ կատարում, կտակը ոչնչանում է կամ նրանից, որ կտակը անվաւերացնել են տալիս, որովհետեւ օրենքի պահանջած այս ինչ կամ այն ինչ ձևականութիւնը չէ պահպանում, կամ կտակողին խաղախութեամբ խելագար, կամ քիչ զուրկ են հրատարակում, կամ կտակը գողանում, անհետացնում են, կամ մահուն անկողնում պարկած, անգործացած կտակողի վրայ ճնշողութիւն գործելով՝ կտակը ոչնչացնել են տալիս կամ կտակի մէջ նշանակուած գումարները կլանում են, կամ թէ նրանք, որոնք կտակը իրագործել տալու կոչուած են և պարտաւոր են կտակի մէջ նշանակած գումարները ձեռք բերելու ազգի համար՝ դրանք իրենց դատապարտելի անտարբերութեամբ առանց հետեւանքի են թողնում կտակը, որ և ժամանակը անցնելով կորչում, անհետանում է:

Այդ վերջին ճանապարհով բաւականին կտակներ են փթում, կորչում: Հնդկաստանի բանկերում, որոնք ազգին միլիոններ կարող էին բերել: Նոր-Նախիջևանցիները լիջում են երեւի Մասէ Բաբաճանի կտակը, որի մի մասը հանգուցեալ Նախիջևանի շնորհիւ տալու Նախիջևան քաղաքը, իսկ միւս մասը տոկոս տոկոսի վրայ բարդուելով, անտէր փթում է Հնդկաստանի բանկում... միայն այդ ազգային գումարներն են կորստեան մատնուած:

Կայ մի ուրիշ հանգամանք, որ բարեգործ հայի վերջին, իսկական կամքը, կտակը չէ գործ դնում, ոչնչացնում է:

Ահա ձեզ մի հայ մարդ, որ կամենում է իւր աշխատանքով ձեռք բերած հարստութիւնը նուիրել ազգին, միայն խղճը չգիտէ, թէ քնչալիս անէ, որ իւր հարստութիւնը չկորչի, որ իւր սրտի ուղածի պէս նրանից օգուտ է իւր ազգը, իւր ազգի գաւաիները, իւր եկեղեցիներ: Ու՛մ դիմէ նա. ոչ ոք չը կայ, որ իւր անկեղծ խորհրդով օգնէ նրան, ցոյց տալ այն ճանապարհը, որով միայն ապահով կարող է հասնել իւր նպատակին: Չարպիկ մարդիկ շրջապատում են դրան և իրենց խորհրդով օգնում են և ցոյց են տալիս դրան իւր նպատակին հասնելու ճանապարհը և յօրինում են կտակը: Բայց այդ ճանապարհը չէ տանում դէպի այն նպատակը, որը իսկապէս կտ-

մենում էր կտակողը. այն ինչ կրտակողը մեռնելով ամենեւին չի էլ մտածել, որ իւր կամքը իսկապէս չէ կատարուելու և չէ կատարում: Յիշենք այստեղ Աջեմեանի կտակը, որ յօրինեցին նրա համար նրա «բարեկամները»՝ ոչնչացնելով կանխաւ պատրաստած այն կտակը, որը պարունակում էր իւր մէջ հանգուցեալի իսկական կամքը:

Այսպէս տեսնում ենք մենք, որ չարպիկ մարդիկ կարողանում են միմիկ կտակողի նպատակին հասնելու իսկապէս կամքը և այդ նպատակին հասնելու համար այնպիսի ճանապարհ առաջարկել կրտակողին, որ ընդունելով այդ կտակողը ամենեւին չնկատի, որ այդ ճանապարհը նրան բոլորովին ուրիշ տեղ է տանում և իւր հարստութիւնը այդ ճանապարհով հաւաքակ իւր կամքի գործադրութիւն է դառնում:

Մեր ուշադրութիւնը դարձրինք ազգի օգտին յօրինած այն կտակների վրայ, որոնք թէպէտեւ գոյութիւն ունին կամ ունեցել են, բայց այսպէս թէ այնպէս ոչնչացել են, փոփոխութեան են ենթարկուել, միով բանիւ ազգին ոչինչ օգուտ չեն տուել և չեն տալիս: Բայց հարկաւոր է ուշադրել և այն հանգամանքի վրայ, որտեղ կտակը չէ խափանւում, որովհետեւ կտակը գոյութիւն չունի, բայց խափանւում է ազգի օգտին կտակելու ձգտումը,

կտակելու կամքը: Որպէս զի մեր միտքը պարզած լինենք, օրինակով խօսելուց առաջ, ընթերցողը ուշադրութիւնը հրաւիրում ենք սոյն առաջնորդողի առաջին տողերի վրայ: Ընդունելով, որ ունեւոր հայերին յատուկ է կտակով ազգի և եկեղեցու օգտին մաս և բաժին հանելու, երբ մի հարուստ հայ մեռնում է իւրաքանչիւր հայ հարցնում է, թէ որքան է կրտակել հանգուցեալը ազգի օգտին: Այս հարցմունքը շատ բնական է և հասկանալի հայի համար, թէպէտեւ օտարին, օրինակ, վրացուն անհասկանալի լինէր:

Անցեալ շաբաթ Բագու վախճանեցաւ մի հարուստ հայ. նրա մահուան լուրը լսելով ամենքը հարցնում էին, թէ որքան գումար է կտակել հանգուցեալը ազգին: Յայտնուեցաւ, որ հանգուցեալը ոչինչ չէ կտակել, կտակ անգամ չէ թողել: Նրանք, որոնք հանգուցեալին մօտիկից ճանաչում են, գիտեն, որ նա անպատճառ իւր մեծ կարողութիւնը մաս և բաժին կը հանէր ազգին: Ինչո՞ւ ոչինչ չէ կտակել հանգուցեալը:

Անցեալ տարի Մոսկուայում վախճանեցաւ միլիոնների տէր Յովնանեանը՝ և թողեց մի կտակ: Ով իմացաւ հանգուցեալի մահը, նրա առաջին խօսքն էր թէ՝ որքան է կտակել ազգին: Յայտնուեցաւ, որ նա էշմիմանին 500 ռուբլի է կտակել և ոչ 5,000 և

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՊՈՐ ՄԵԱՋՆՈՒԿՆ *)

Յունիս 3.

Չայելով, որ երեկ ամբողջ օրը ճանապարհորդել էի, այսու ամենայնիւ ես այսօր շատ վաղ դարձեցի: Գիւղը կարծես ինքն է զարթեցնում: Գեղը Մարդ ամառում է այդտեղ առաւօտեան գոլ ժամերը քնին նուրբը: Սրբ ես դուրս եկայ բակ, արշալոյսը նոր էր շատագուհում, մինչդեռ Տէր-Հայրը արդէն եկեղեցի էր գնում:

— Միթէ այդքան վաղ պիտի սկսեք ժամերգութիւնը, հարցրի ես նրան:

— Այ, դեռ սաղմոս պիտի քաղեմ, պատասխանեց նա, դուք կարող եք կէս ժամ ուշ գալ:

Սա առհասարակ եկեղեցում երկար կանգնել չեմ կարողանում, ուստի որոշեցի օգուտ քաղել ժամանակից և բարձրանալ դիւղի աւելի բարձր կողմերը նրա ընդհանուր դիւղը և չիջապատը տեսնելու և հաւատարման: Թէ որքան յարմար ամառանոց եմ ընտրել ինձ համար:

Բայց ես ութի տնից դուրս գալու սովորութիւն չունիմ: Բակի մի անկիւ-

նում տիրուհին և իւր հարսը կոյիքը կիթում էին, որպէս զի նախիրը արօտ ուղարկեն: Սարգիսը նրանց մօտ կանդնած օգնում էր կոյիքը առաջ քաշելով: Մօտեցայ նրան և մի բաժակ կաթ խնդրեցի: Հերթեալը իսկոյն վայր դրեց կովկիթը և վաղելով տուն բերաւ: Եւ մեծ բաժակ և իւր ձեռքով կիթելով կաթը նրա մէջ տուաւ ամուսնուն և վերջինս ինձ, եւ անորոշակով դատարկեցի անուշահամ բնակիւղը և երկրորդը խնդրեցի, որը նոյն հոգածութեամբ դարձեալ լցուեցաւ և նոյն ճանապարհով յանձնուեցաւ ինձ: Իմ նախաձեռն վերջացել էր, որի համար ես շնորհակալութիւն յայտնելով, հարցրի Սարգիսը գիւղի վերին կողմերը անցնելու ճանապարհը և հեռացայ:

Ես գնում էի մանուածապատ, նեղ և դեռ կիսով չափ մութ փողոցներով, որոնցից շատերը կազմում էին պարտէզների չիջապատը: Ուրախ էի, որ ոչ մի տեղ չեմ չպատահեցի իրենց յորդոր մուղիկով ինձ ուղեկցելու: Ես շարունակ յարձրանում էի: Եւ երբ գիւղի վերին ծայրը հասայ, արեւի առաջին ճառագայթներն ընկան մօտիկ բլրի վրայ, որ ծածկուած էր գեղեցիկ անտառակով: Այդտեղից սկսայ դիտել դիւղը և նրա չիջապատը:

Ն... գիւղը, որ դուռ հայաբնակ է, գտնուած է մի գեղեցիկադիր և արեւմտեղէն լեռնալանջի վրայ, որի շարունակութիւն-

ըր ամբողջապէս ծածկուած է անտառով: Գիւղի դիւղը մասամբ սարահարթ է մասամբ դաւիթայր է: Տները, որոնց թիւը մօտաւորապէս երկու հարիւր պիտի լինէին, շինուած են խառն խուռն և մեծ մասամբ ետեւի կողմից դեպի ձաւասար: Առանձին, գետնի վրայ չիւրած տներ գտնուում են միայն գիւղի այն մասում, որի դիւղը սարահարթ է: Գիւղը ըստ ամենայնի նման է միւս բոլոր հայաբնակ գիւղերին, միայն այն առաւելութեամբ, որ այստեղ ամեն տուն ունի իւր մեծ կամ փոքր պարտէզը, և սարերից իջող ջրերն այնքան են առատ, որ գիւղի ամեն մի տան մի առու են շնորհու: Գիւղի վերջին ծայրում մի կանաչադաղ բարձրաւանդակի վրայ կառուցած է եկեղեցին, որ հեռուից բաւական կոյիկ և գեղեցիկ է երևում, իսկ նրա մօտ ընդարձակ, միայնակ և սիրուն ծառերով չիջապատուած մի ուրիշ շինութիւն, որ անուշտ ուսումնասիրել պիտի լինէր: Գիւղի ընդհանուր տեսարանը առաջին անգամ տեսնողի վրայ խիստ անորոշակ տպաւորութիւն է անուշտ: Սակայն ավելի գեղեցիկ են նրա հանդիպակաց տեսարանները: Գիւղի առջին ընկած է ընդարձակ և անտառախիտ խորածոր, որի միջից խոնարհալով անցնում է մի գետակ: Նրանից այն կողմը, ինչպէս և գիւղի ետեւից, բարձրանում են վիթխարի լեռներ, փառահեղ զապաթներով, որոնցից մի քան-

նիսի կրճեր վրայ դեռ նշմարում են անցեալ ժողովրդի կրած թշուառութիւնների հետքերը—կիսաւեր բերդերի մնացորդներ: Գիւղի աջ կողմից սկսւում է մի հովիտ՝ սարահարթ, որ գնալով լայնանում և դաշտանում է և որի վրայ տարածում են գիւղի արտերը:

Այս բոլոր տեսանկյունը և զննելուց յետոյ ես կամաց-կամաց իջայ դէպի գիւղը, բռնելով այնպիսի ուղղութիւն, որ ինձ դէպի եկեղեցին պիտի տանէր:

Չարմանալի չարժում էր տիրում այդ ժամանակ գիւղի փողոցներում: Կարծես թէ այդտեղի բնակիչները մի հըրաշ գիտելու կամ հրդեհ հանգցնելու էին չտալու: Այն, սղաժարդ, երիտասարդ բոլորը ուղղում էին դէպի եկեղեցու կողմը, նրանք բոլորն էլ գնում էին արձթիւն:

Այս տեսարանը որքան ուրախացնում նոյնքան և զարմացնում էր ինձ, և այդ զարմանքը կրկնապատկուեց՝ երբ ուրիշների հետ միասին ես եւ եկեղեցին հասնելով տեսայ այդտեղ հաւաքուած ժողովրդի բազմութիւնը: Ես հայտը շատ գիւղերումն եմ եղել, բայց ոչ մի տեղ ժողովրդի մէջ սպառնալի ջրմուռանդութիւն չեմ նկատել: Սա յիշեցնում էր ինձ Կովկասի գերմանական մի գաղթական, որ ես յաճախ գտնուել և միշտ հիացել եմ գերմանական ժողովրդի եկեղեցախորթութեան վրայ, և տիրել որ մեր գիւղերում ընդհակառակը, օր ըստ

օրէ ժողովուրդը սառնում և հեռանում է եկեղեցուց, առանց սակայն մի ուրիշ հոգեւած գործի մտնելու:

Ես գիւղի գոլով ներս մտայ եկեղեցին և գործով էլ առաջ անցայ, որովհետեւ խոնարած բազմութիւնն իւր միջից անցնելու ճանապարհ չէր թողել:

Եկեղեցում ամենից առաջ ուշադրութիւնս դարձողը բազմախումբ զպիւրների երգեցողութիւնն էր, որին ես երբեք չէի սպասում: Աւելի առաջանալով ես աւելի զարմացայ տեսնելով, որ մօտ ըստն հոգուց բաղկացած խմբի մէջ տղաների հետ միասին կանգնած էին և հատակից աղջիկներ, որոնց բոլորն զպարպտութիւն էր անում բարձրահասակ, դուրսը սև շորով փաթաթած և գորգադրոյ չապիկ հագած մի կոյս, յար և նման մեր կուսանոցի միանձնուհիներին:

Ես իսկոյն յիշեցի տէր Յովնանի յիշատակած կոյս Անանի և չերկմանցայ, որ իմ առաջ կանգնած զպարպտուհին նա նոյն լինէր է: Բայց նախ քան նրանով հետաքրքրուելու իմ լսելովը դուրս ելցի վերաբերումս խորհրդաւորապէս, որ նա ինքը հրաշալի ձայնով սխառ երգել: Բայց ի՞նչ երգ, ի՞նչ ձայն էր նա. ոչ մի եկեղեցում նմանը լսած չէի: Մի քանի բույլ ինձ այնպէս թուաց, թէ հնչող ձայնը ոչ թէ մարդկային կրճերից, այլ կարնողական մի սրնայից է բղխում, կամ թէ այդ ձայնի լսողի-

*) Տե՛ս ՇՆՈՐ-ԴԱՐՆ ԴՅ 63:

մէ 50,000 բուբլի:
Եթէ հալը ազգի օգտին կտակ
անելու գեղեցիկ յատկութիւնը
չունենար, հայերն էլ սովոր
չէին լինել ամեն անգամ հա-
րուստի մահուան դէպքում՝ հարց-
նելու, թէ որքան է նա կտակել
ազգին:

Մենք անսանձ, որ գոլութիւն
ունենող կտակները խափանու-
են և այդպիսով ազգին օգուտ չեն
բերում, և իմացանք, որ կտա-
կելու ձգտումը, կամքը խափան-
ւում է:

Կարծում ենք, որ կան միջոց-
ներ, որոնց օգնութեամբ կարելի
պիտի լինի ազգի օգտի համար
սահմանած կտակները ծառայա-
նելու ազգի օգտին. չէթողնելու,
որ խափանուին ազգի օգտին
սահմանած կտակները և ազգի
օգտին կտակելու ձգտումը, կամքը:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ - ԿՈՐ»-ի
ՀԻՒՍՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ԲԵՐԼԻՆ, 26 ապրիլ. — Հանքա-
փորները գործադուլը, որ սկսուեց
շաբաթ օրը Գէլզենբերլինեան
հանքային շրջանի երկու հանքե-
րում, ոչ միայն նոյն շրջանի բո-
լոր հանքերում տարածուեց, այլ
և Նեսսէն և Բօխումեան շրջ-
աններէ մի քանի հանքերում, և
սպառնում է նաև աւելի
ընդարձակ շրջան առնելու: Գոր-
ծադուլին մասնակցողները պա-
հանջում են, որ իրենց վարը-
շը 15% աւելացնեն: Գէլզենբեր-
լինում կարգը վերահաստատելու
համար ուղարկուած մի վաշտ
զօրքի վրայ երէկ աւելացրած է և
57-րդ գնդից երկու զունդ զօրք:
Սկզբում գործադուլ եղած բա-
նուորներէ և ոտակալութեան
միջև բազմիցս առաջացած ընդ-
հարուածները լիարժէք նշանա-
ւոր անկարգութիւն տեղի չունե-
ցաւ առայժմ:

Երեկ, հեռ. ջոր. երեսուն:

ըր ոսկէ թերթի վրայ են թռնում,
այնքան մեղմ գողտրել և ախորժապ
էին նրանք: Բայց երգչուհու ձայնը
գնալով դուրսնում և զօրանում էր.
կեղծուհու կամարները կարծես
միայնակ ինքն իրեն հնչեցնե-
րով... և ինչպէս, յափշտակուեցայ,
զիւղական կեղծուհու մէջ գտնուելու մո-
ռացայ. ամբողջապէս լսելիք էի դա-
ռել. բայց նոյն էր և ժողովուրդը. ոչ
ձայն, ոչ շուրջ. բոլորն էլ յափշտակուած
լսում էին հրաշալի մեղեդին և ջերմ-
աւարտութեամբ աղօթում: Եւ որքան
սեր, որքան հաւատ այդ ծնկալոց և
ձեռնարկած պաղատողներին մէջ... չգե-
տեմ ինչպէս, բայց ես էլ արդէն չուզեի
էլ լսեմու գետնի վրայ, (որը ուրիշ
տեղ չէի անում), և զիւղականներէ հետ
միասին աղօթում էի... և իմ երկտա-
սարդական կեանքի մէջ՝ այդ իմ առա-
ջին ջերմութեանը աղօթքն էր...:

Շուտով խումբն էլ սկսեալ դանակել
զարկաւորութեանը: Երգչուհու խումբը
զօր՝ բայց ներդաշնակ կերպարանք առաւ:
Ես լսում էի բոլորը հրճախառն հիաց-
մունքով, և զգում էի, որ այդ զիւղական
կեղծուհու և կատարեալ քրիստոնեայ
զարթոյ, նման մի բարեպաշտ քրիստո-
նաներին, որոնք ապրում էին այդ
սրբազան կրօնի հաղթանակների դարե-
րում, երբ իշխանն ու սարսուղ, տիկնիւն
ու աղախներ միննոյն միջին դանապի-
րում միասին պաշտում և աղօթում էին
քրիստոնէութեան հիմնադրին և միև-

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Անցեալները հաղորդել էինք, որ Կով-
կասի ուսումնարանական շրջանի հոգա-
բարձու պ. Նանովսկին քաղաքային վար-
չութեան առաջարկել էր քաղաքի մի-
ջոցներից գրամական օգնութիւն հաս-
ցնել թիֆլիսի տղայաց պրոգիմնադիտնր
գիմնազիոնի դարձնելու համար: Այդ
խնդիրը, ինչպէս յայտնի է, քաղ. խոր-
հուրդը քննելով, այն որոշման հանգաւ,
թէ պ. Նանովսկու միջոցով հարկաւոր է
ղիմել լուսաւորութեան պ. միւնիստրին
և յայտնել, որ քաղաքը պատրաստ է
իւր գրամական ամենանեղ գրութեան
միջոցին անգամ փող դնելու ուսումնա-
րանական գործի համար, եթէ թիֆլիսի
միջնակարգ ուսումնարաններում կա-
րող ուսադուլութիւն դարձուի տեղական
լեզուներէ—հայոց և վրաց լեզուներէ և
կրօնի դաստանդութեան վրայ: Պ. Հո-
գաբարձուն քաղաքային խորհրդի որո-
շումը ներկայացրել է լուսաւորութեան
պ. միւնիստրին, որի պատասխանը, այս
օրերս, պ. Նանովսկին հաղորդել է թիֆ-
լիսի պ. քաղաքապետին Այդ պատաս-
խանի համաձայն, ինչպէս հաղորդում է
«ՀՈՅ. ՕԳ.»-ն, քաղաքային խորհրդի
խնդիրն անուշադիր է ստնուած, ո-
րովհետև քաղաքային խորհուրդը ի-
րաւունք չունէր թիֆլիսի բոլոր ուսումնա-
րաններում ուսման գործին այսպէս
կամ այնպէս ուղղելու մասին խորհրդա-
ծելու, քանի որ նրանք հաստատուած են
գնահատման հաշուով և տեղական բոլոր
ազգերի պիտանքներին զոհացում տալու
համար: Այս պատասխանը պիտի քն-
նուի քաղաքային խորհրդում:

Արդէն պաշտօնապէս յայտարարուած
է, որ Նորին Մեծութիւն Պարսից Եա-
հը թիֆլիս կը ժամանէ մայիսի 3-ին,
երեկոյեան ժամը 5—6-ին: Երկարուհու
կայարանում Նորին Մեծութեան կը դի-
մարեն երկրի կառավարչապետը և
զինուորական շրջանի հրամանատարը,
փոխ-հանգապետը և արհեստակներին
գաւառական պարագլուխը իշխանները
և արհեստականներին հետ, բնակարանը,
բաղաւորութիւնը քաղ. վարչ. անդամնե-
րի և իրաւասուններին հետ, ոտակալա-
պետը, պարսկահայաւաններին պատգա-

նոյն սեղանի վրայ հաղորդուած նրա կե-
նարար մարմինն և արեանք... Գաղաքի
կեղծուհիներում, խոստովանում եմ միզ-
քայ, խորհում էի փոքր ի շատէ պոռծ
հաղորդած մի մարդու մօտ կանգնելու:
վախենալով չորեքս կեղծուհու... բայց
այստեղ, օ՜հ, ինչ սիրով ողջունեցի ես
մի աղքատ, կորաքարման և պատառու-
տուն հաղորդներով ծերուկ գիւղացու,
երբ սարկաւաղի շողոյն առը միմանց
ի համարը սրբութեան... խօսքերը
լսելի իմ ողջունի հետ միասին ես
պատրաստ էի և ծերուկին համբուրել...
Ի՞նչ յեղափոխութիւն էր այս, որ կա-
տարում էր իմ մէջ, չգիտեմ: Ո՛ր էին
այն թերահաւատ մտածողները, որոնք
հնչում էին իմ ուղիղ մեր կեղծուհիներ-
ում. չկային, նրանք անհետացել էին:
Արդեւք հրաշալի երգչուհու և նրա
խմբի ներդաշնակ և ոգեւորող երգեցո-
ղութիւնը չէր իմ մէջ կատարուող այս
յեղափոխութեան պատճառ...:

Ես ամենամեծ հաճութեամբ լսեցի
պատարագի բոլոր երգեցողութիւնը և
չառ անգամ հիացայ զարարտիտուհու
զիւղական տաղերով: Սակայն քանիցս
փորձ փորձելի տեսնել և հրաշալի երգ-
չուհու դէմքը, բայց այդ չարագողեց
ինձ, որովհետև նա իւր դէմքը ոչ մի
կողմ չէր դարձնում, իսկ ես իմ կանգնած
տեղից աւելի առաջ գնալ չէի կարող:
Բոլոր ժողովուրդը սպասում մինչև վերջին
«օրհնակ եղբորդ», ես ևս նրանց հետ,
առանց մի վայրկեան ձանձրանալու:

մաւորութիւնը, Կայարանում կը լինի
պատուաւ պահուող: Փաղաքապետը
այդ ու հաց կը մատուցանէ. կայարանի
մուտքի մօտ չարած կը լինին համ-
բարենին իրենց դրօշակներով և սրբա-
կանապատներին զուգարով: Նորին
Մեծութիւնը կայարանից դէպի քաղաք
առաջնապետ թողնալով կարծա-
կութիւն, իսկ ճանապարհին մինչև որսա-
տը, ուր իշխաններ է, չարած կը լի-
նին զինուորները Պարսից զրանը Ն.
Մեծութեան կը դիմարտէ պահուողի
զունը, իսկ պալատի դահլիճում կը
սպասեն բոլոր զինեղանքներն ու զորա-
բաժնիները կառավարչները, քաղաքի-
ական սրահներում կը մնան հինգերորդ
աստիճան և օտարազգի հիւպատոսները:
Երեկոյեան քաղաքը կը լուսաւորեն:
Միւս օրը, մայիսի 4-ին, Նորին Մեծու-
թիւնը, եթէ հաճի, ժամը 1-ին կայցելի
կաղէտներին ուսումնարանը, կրտսիկա-
կան 1 դիմապիտոյն, աղջիկներն ինս-
տիտուար և մուշուլմու: Երեկոյեան ժա-
մը 6-ին հանդիսաւոր ճաշ կը պատրաս-
տուի 120 հոգու համար՝ կառավարչա-
պետի առանձին հրահանգով, որից յե-
տոյ Նորին Մեծութիւնը թէյ անուշ-
կան պալատի այդու զտակներում ժա-
մը 8 1/2-ին աղբուրի թատրոնում հան-
դիսաւոր ներկայացում կը տրուի, ուր
ներկայ կը լինին հրաւիր ստացողները
միայն Ն. Մեծութիւնը թատրոն դա-
լիս և վերադառնալով ճանապարհը կը
լուսաւորուի քաղ. վարչութեան կար-
գադուլութեամբ: Երրորդ օրը, մայիսի
5-ին, առաւօտեան ժամը 7 1/2-ին պա-
լատում կը հաւաքուին այն բոլորը, ո-
րոնք Պարսից Եաշին ներկայացել էին
նրա գալու. օրը, իսկ ժամը 8-ին ուղ-
մաւորական ճանապարհով կուղևորի
Վաղիկաւաղ: Դանապարհին քաղաքում
չլինայ կը կապեն զօրքերը և կրտսիկա-
կան զինադիտնի աշակերտներն ու կա-
ղէտները:

Եւթմանից գալով թիֆլիսում, է
Պարսկաստանի և Հնդկաստանի նախկին
վիճակագր առաջնորդ Իրիգորիս Ար-
քազանը: Ինչպէս խանում եմք, Իրիգո-
րիս սրբաշունը ուղևորում է Պոլսի խո-
հարկները: Թէ ո՞վ է լինելու Պարսկա-
ստանի և Հնդկաստանի վիճակի առաջ-
նորդը—այդ գիտ յայտնի չէ:

Դուրս գալով կեղծուհուց, ես սկսայ
նրա չորջր պտտել և այդա ուսումնա-
րանի կողմն անցայ նրան զիտեղ հա-
մար, բայց միշտ աչքս կեղծուհու դուռն
վրայ ունենալով, որպէս զի կտակ դուրս
դալը անհնդի:
Կեղծուհին թէպէտ հին և պարզ, բայց
կատարան ընդարձակ մի շինութիւն էր,
սպական ներկած թէ զրակ և թէ ներ-
սից: Կեղծուհու ներքին զարդարանքն
այնքան էր, որքան մի զիւղական կեղ-
ծուհի կարող է ունենալ: Նա ունէր և
մի փոքրիկ զանգակատուն երկու զան-
գակներով և մի երկթիւ սեղանած խա-
չով: Իսկ ուսումնարանը երեւ ընդար-
ձակ և լուսաւոր և երկու էլ փոքրիկ
սենականերից բաղկացած մի առն էր,
իսկու ընդարձակ և լայնազրկ մի պա-
տըշաւով: Ուսումնարանի չորս կողմում
անկուած էին մի քանի կալոյ դեղեցիկ
ծառեր, որոնք կանոնաւոր ծառուցներ
էին կազմում: Ընդհանրապէս թէ կեղ-
ծուհու և թէ ուսումնարանի ծառերից
աղաւ չլինապատը գորդարուած էր կա-
նաչ ամուրիով և զանազան ծաղիկնե-
րի թիփիկներով, որոնց վրայ երևում էր
որ հովում է մի հողատար ձեռք: Սա-
կայն այս բոլորը մի զիւղի վերաբերու-
թեամբ այնքան անբնական բաներ էին
երևում իմ աչքում, որ ես մի ինչ-որ
անհասկանալի դրութեան մէջ էի գտնւում
ինձ և անհասկանալ սպասում էի այդ
դրութիւնը ասեղծող հանրութիւնի լուծ-
ման:

Մօտիկ ժամանակներս թիֆլիսի քա-
ղաքապետ Ս. Ս. Մատինանը մտա-
ղիր է ժողով հրաւիրելու քաղաքի չի-
նութիւնների տներին՝ նախապատրաս-
տալով խորհրդածութիւններ անելու հա-
մար անչարժ կայքերը փոխադարձ ա-
պահովութեան ընկերութեան դործա-
դրելու խնդրի առթիւ:

Այդ ընկերութեան կանոնադրութիւնը,
«ՀՈՅ. ՕԳ.»-ի ասելով, արդէն հաստա-
տուած և ստացուած է թիֆլիսում:

ՆՈՒՄՈՒՑ.—Ապրիլի 23-ին թատե-
րաւիտերը բարեգործական նպատակով
ներկայացրին «Պէպո» և «Վոյ քի իմ
վէշեր» պիւսները: Ի նկատի չառնելով
մանրամասնութիւնները, խաղն ընդհան-
րապէս աղօղ անցաւ: Շատ ուրախալի
էր ականակ, որ յարգելի տիկնայք Ս. Խո-
շմարեան և Լ. Տէր-Պողոսեան զանա-
զան անտեղի ժամանակաւոր արդիւնա-
ւորի հանգամանքներին ուղարկուեցին
չլարձակելով խաղին մասնակցելին և
բաւական աղօղ խաղացին Յանկալիէր,
որ յարգելի տիկնայքն ուրիշ հետեղ-
ներ էլ ունենան, որոնք, ընտ ուղարկու-
թիւն չլարձակելով տարուայ եղանակնե-
րին՝ ձմեռ լինի թէ դարուն, միշտ մօտ
լինին գաւառական բեմին: Զուտ ար-
դիւնք 100 բուբլուց աւելի պէտք է
մնացած լինի:

Մօտ մի չարակ է, որ Շուշուհար-
կին հաշտարար դատաւոր Լուսակալին
պաշտօնով տեղս է փոխադրուած:

Տեղս խօսում է աւաղակային խոմ-
բերի մասին, որ նոր երեւացել են քա-
ղաքի չրջակայքում: Ինչպէս լուծմեղք,
զրանց ձեւաբաղկելու համար ոտակա-
նութիւնը միջոցներ է ձեռք առել, սա-
կայն փորձերն անաջող են անցնում:

Ինչպէս յայտնի է, Կատից-Սե-ծովեան
նախկանքի խնդիրը միւնիստրներին յանձ-
նարդպետութեան ղեկավարութեան հա-
տատուելու համար յաւանդուելու և Բօզ-
չիլիկ միւնիստրի մօտ գէտ մարտակու
համար: Կատից-Սե-ծովեան նախկանք-
քի համար 30,000,000 բուբլի էր հա-
կաւոր, որի համար էլ այդ դործը սկը-
նալով իր միջոցին կառավարութեան
օգնութիւնը ինքնուրուի Պետական կա-
լուածների միւնիստրութեան մէջ հա-
տատուած մի առանձին խորհրդակցու-

Միջոցաւ դրսւում էի ուսումնարանի
բակում, տեսայ, որ Տէր հայրն ու
Վոյս-Անան կեղծուհուց զուրս գալով
ուղղուեցան դէպի ինձ: Ես ես իմ կող-
մից առաջացայ դէպի նրանց:

Բայց, ո՞վ Աստուած, այս կէնը
ինձ հանդիպող հանելուկների զուգին
էր: Այս վայրենի լուսնի մէջ, այս յետ
ընկած հայ գիւղում զիտում էր դէպի
ինձ Զիւղուտտիկ չօղը—Թերեզան:
Նոյն զեղեցիկ հատակն, նոյն սիւղանեմ
գնացքն, նոյն արհեստական տիպարն, ինչ
որ ես թատրոնի բեմին վրայ, կուսա-
նոյլ պատերում քոյր-Թերեզայի մէջ
եմ տեսել, այդ բոլորը ճշգրտութեամբ
հանդիպում եմ այստեղ ինձ մօտեցող
կնոջ մէջ: Կարող էի միթէ զարմանալ
չափաւորել և այդուչի կերպարանք չառ-
նել երեսիս վրայ: Իմ բաղդից ժամա-
ւոր կանանցից մինը հնչեց ճանապարհի
կիտում կանգնեցրեց երկուսին և մի
ինչ-որ տեղեկութիւն թէ նորութիւն էր
հաղորդում նրանց: Ես ժամանակ ունե-
ցայ զգուստանալու և մինչև անգամ
խօսելու համար նիւթ ընտրելու:

Յետոյ ժամանալով միմեանց՝ ես ող-
ջունեցի Տէր հորը և Կոյս Աննային, ա-
ւելացնելով.— «Այսօր ես երկու ան-
սպաս» բայց յաւէս ուրախացնող նորու-
թիւնների հանդիպեցայ այստեղ. առա-
ջինը ձեւ կեղծուհու հրաշալի երգեցողու-
թեանը, որի նմանը, խոստովանում եմ,
իս ես ոչ մի տեղ լսած չեմ և երկրորդ՝ այս
զեղեցիկ զարդական չէքին, որի դո-

թիւն անհրաժեշտ համարեց նրա իրա-
դրութեան, նոյնպէս և կառավարչական
նպատակ կարեորութիւնը: Դրան համա-
կարծիք էր և պետական կառավարչի
միւնիստրը: Այդ կարծիքը ներկայացրին
Ֆինանսների միւնիստրութեան որոշման,
որը, ասկայն, «ՀՈՅ. Բր.»-ի ասելով, հա-
մաձայն չէ այդ մեղին, առարկելով, թէ
նախկանքի ձեռնարկութիւնը պէտք է
բացառապէս մասնաւոր անձերի միջո-
ցով իրագործուի, առանց կառավարու-
թեան մասնակցութեան:

ՇՈՒՇՈՒՑ.—Անցեալները վախճանե-
ցաւ 80 տարեկան հասակում Յովհան-
նէս քա՜հ: Տէր-Մարտիրոսեանը, Հանգու-
ցակալին յանձնեցին հողին Շուշուհար մի-
չե այսօր շտեմնուած հանգչտուի Պա-
տարագին ներկայ էին Շուշուհար բոլոր
բարձրաստիճան մարդիկ և քահանաներ
ու չեղեղազգեստ կոյսերը: Զրեւստա-
րուած Արկաղեան արքայանն օծեց հան-
դուցեալի ճակատն ու աջ ձեռք, որից
յետոյ անկարելի էր լինում մարդկանց,
աւելի կանանց, առաջն առնելու, որոնք
ցանկանում էին օծած աջը համբուրել:
Պատարագից յետոյ զամբանական կար-
դացին և ապա Սրբազանի, մեծամեծ
մարդկանց, հանգուցեալի երկու որդոյ՝
Մարգարէի և Սեպիւրէի ուղեկցու-
թեամբ յուղարկաւորութիւնը առաջ ըն-
թացաւ դէպի գերեզմանատուն: Հրա-
պարակի միջոցը լուսանկարը չեղեղ
հանգչեղ նկարեց, Հանգուցեալն արել
է մի գեղեցիկ կտակ. թողել է 500
բուբլի, որի տոկոսն իւրաքանչիւր տա-
րի պիտի բաժնուի խորհրդանիւնի:
Թաղման օրն էլ 300 մարդկանց փա-
ռաւոր ճաշ տրուեցաւ, 50 բուբլի էլ
աղքատներին բաժանեցին:

Զինուորական միւնիստրութեան մէջ,
«Հ. Բ.»-ի ասելով, քննուած է Սե ծովի
տիկնայք զարդաներով բնակեցնելու խն-
դիրը:

ՇԱՄԱԽՈՒՑ.—Քարոն այժմ անպա-
կաս է մեր եկեղեցում և ժողովուրդը
միւնիստրութեան է: Լուծում է, որ մի քանի
բողոքական ընտանիքներ մտադիր են
կրկին հայադաւանութիւն ընդունելու:
Շատ ցանկալի էր այդ և միանգամայն
նպատակաւորաւոր. որովհետև կարելի էր
թշնամութիւնների առաջն առնել:

Երեկոյեան այսպիսի մի հեռաւոր գիւղի
մէջ ես չէի կարող երեւակայել:

Այդ բոլորը մեք ա՜նս այս յար-
գելի քոյնն ենք պարտական, նրան
պէտք հնորհակալ լինելու: Այս ասելով,
Տէր հայրը ծանօթացրեց ինձ Կոյս-Ան-
նայի հետ, յայտնելով իմ ու, որտեղացի
լինելու և ինչ նպատակով իրենց գիւղն
այցելելու:

Շատ ուրախ եմ, որ երկար պիտի
մայեկեղք ձեւ ընկերակցութիւնը, ա-
սաց միանձնուէին.— վաղուց է քաղա-
քացի հիւր չենք ունեցել մեզ մօտ: Այս
զիւղը շատ առողջաբար է, կարող էք
յուսալ, որ կատարեալ առողջութիւն
պիտի գտնէք մեզ մօտ:

Ուրախ կը լինեմ, եթէ ձեր գուշա-
կութիւնը կատարուի, սասցի ես, բայց
եթէ հկատարուի իսկ, զարձեալ ես դո՛ս
պիտի լինեմ, որ այս գիւղն այցելելով
ձեզ և ձեր գեղեցիկ գործերի հետ ծա-
նօթանալու բաղդն ունեցայ: Այս ար-
դէն մեծ վարձատրութիւն եմ համարում
ինձ համար:

Ձեր խօսքերը ես ընդունում եմ ի-
բրեւ խախտական, ապա թէ ոչ ես
այնքան էլ գովութեան արժանի գոր-
ծեր չունեմ, նկատեց միանձնուէին ժպ-
տալով իմ կողմից ես կը ցանկանայի
միայն, որ մեր լուսնիք ձեզ կատարեալ
առողջութիւն պարգևէին, որովհետև
առանց զրան մարդկային սիրտը հազիւ
է ջերմանում թէ բարբի և թէ գեղեց-
կի աղբեցութեամբ:

վերջի համարեա բոլոր ներկայացուցիչ-ներն կողմից և նկատու է նրա վարկը ձգել ասելով՝ «որ հարկն է, կարծում ենք, որ գիտեն գնահատել այդ տեսակ խնդրագրերի արժէքը»։ Այս, ժողովուրդն էլ դեռ այն յուսումն է ապրում, որ ճշմարիտ գնահատութիւն կարող է լինել նրա Հայրապետի կողմից, եթէ վերջինս փաստեր տուողները ճշմարիտ ոգևոր են գործում։ Ասացի, որ այժմ Լուսինայի մի այսպիսի կանոնադր, դեպքում տեսնելի ստորագրութեամբ վաւերացրած թերթին նշանակութիւն չէ տալիս, այլ յոյս ունի, որ հոգաբարձուներն վերադառնալ անհիմն ստորագրութեանը (որոնց ստորագրողներն ու ինքը և ոչ զի ժամ ուսումնարանի գործունէութեանը ներկայ չեն եղել) և իւր լուրերին ու դատողութիւններին նշանակութիւն կը տան, ո՞րք է իմանում. իւրաքանչիւր մարդ, հիմնուելով իւր կեանքի փորձառութիւններին վրայ, զանազան յոյսեր է տածում ապագայի մասին, բայց թող կարգան մարդիկ և իմանան, թէ փաստերը ճիշդ կողմն են։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖԲԱՆՍԻԱ.—Պարիզի «Journal des Débats» լրագիրը հաղորդում է, որ Պարիզում կայացող համաշխարհային ցուցահանդէսում օտար պետութիւնների մասնակցութիւնն անհամեմատ աւելի մեծ կը լինի, քան թէ սկզբում սպասւում էր։ Տեղի սակաւութեան պատճառով ստիպուած էին եղել սարահանքի խիստ ընտրութիւն անելու, նոյնպէս և օտարազգիներին առանձին պաւիլիոն չիմնելու վերաբերմամբ։ Ցուցահանդէսին պատմական կերպով նպաստելու խոստում արել են Մանսիոն իշխանութիւնը, Անդորայի և Սան-Մարինի հասարակապետութիւնները, Չեխոսլովակիան, Նորվեգիան, Սերբիան Ժոնաաստանը, Պարսկաստանը, Սիամի թագաւորութիւնը, Նապոլիան, Հիւսիսային Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգները, Մեքսիկան և Հարավային Ամերիկայի բոլոր մանր հասարակապետութիւնները, Իսկապէս, սակայն, համարեա բոլոր ազգերը մասնակցում են ցուցահանդէսին։ Միւսայն մեքենաների պալատում մեծ Բրիտանիան 7000 քա. մէտր տեղ է բռնում, Միացեալ-Նահանգները 3,700 ք. մ., Բելգիան 4600 ք. մ., Չեխոսլովակիան 3000 ք. մ., Իտալիան, Ելզաս-Լոթարինգիան և Դանիան նոյնպէս նշանաւոր տեղ են բռնում մեքենաների բաժնում։ Օրսէի ափը դուրս եկող սրահներում, օտար երկրի արդիւնաբերողների համար 15,000 ք. մէտր տեղ է նշանակուած—Անգլիայի, Միացեալ-Նահանգների, Ռուսիայի, Իտալիայի, Աւստրիա-Ունգարիայի, Նորվեգիայի, Նիդերլանդի, Դանիայի, Բուլղարիայի, Լիւքսեմբուրգի համար։ Այսպէսով ուրեմն, պաւիլիոնները հաշուի չառած, օտար երկրների արդիւնաբերութիւնների համար նշանակուած է 88,000 քա. մէտր տեղ։ Առհասարակ, օտար երկրների արդիւնաբերողների համար նշանակուած տեղը աւելի շատ է 1878 թուին նոյն պետութիւնների բնական տեղերից։

ԻԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Մեր երկրի կեանքից)

Մօլա Նասր-Էղիին կինը չափից դուրս ման գալիս է եղել, այնպէս որ ամբողջ օրը իրենց տանը չէ լինում։ Նրա խնդճ մօլլի ճարն ու իրաջը կտրուում է, ասում է կնիկանը.—«Այնքան, եսնի էղըն խալիս անեմ ես գնում, ինչ

կնի (կը լինի), որ մի անգամ էլ մեր տունը գաս»։

Մէկ աղջկայ մարդու ապիւս են եղել. աղջիկը սկսում է լաց լինել. մայրը հարցնում է.—«աղջի ջան ընչի ես լաց լինում, թէ չես ուզում մարդի չտանք»։ Աղջիկը պատասխանում է.—«Նանի ջան, լալն էլ ա աղաթ, մարդու գնալն էլ, զրա համար դու դարդ մի անի»։

Մէկ սկեսուր նորապսակների առաջ պար գալիս ասում է. արձիճ եմ, հա արձիճ եմ ու արձիճ. հարսն էլ պատասխանում է սկեսրոջը՝ ասելով. «Ես առաջ (սպասիր) ոտս դնեմ ներս, արձիճդ հալեմ համը տես»։

Գերմանիայում հեղեղը բաւական ընդարձակ սահմաններ է առել և մեծ աւերումներ է գործում։ Շատ տեղերում, մանաւանդ Վիսլայի ափերում, հեղեղից շատ աներ և շինութիւններ են քանդուել և առհասարակ շատ մեծաներ են հասցրած. Հեղեղուած գիւղերի և շէնքերի բնակիչները ստիպուած էին իրենց բոլոր ունեցած չունեցածը առած դուրս գալու տներից։

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ
(«Հեռագրային գործադրութիւն»)

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 27 ապրիլ.— Երեկ Դատչինօի պալատում ի պատիւ եւապոնական պրինցին ճաշ էր կազմուած։ Ճաշի միջոցին Թագաւոր Կայսրը կենաց բաժակ առաւ շարկեց Եւապոնիայի կայսրի համար, իսկ յետոյ եւապոնական պրինցը Թագաւոր Կայսրի և Թագուհի Կայսրուհու կենացն առաւ շարկեց։

Երեկ գրաք Տօլստոյի Հոգեհազրատեան ներկայ էին Նոցին Մեծութիւններն Թագաւորանգի Հեա, որ յատկապէս եկել էին Դատչինօից։

Նոցին Մեծութիւններն դիմաւորեց Հանգուցեալի որդին, իսկ Հոգեհազրատից առաջ այցելեցին այրիին իւր սենեակում։ Դրաքի մարմնի յուղարկուողութիւնը կը կատարուէ ուրբաթ, դէպի եկեղեցի, որտեղից, կարգ կատարելուց յետոյ, մարմինը կը տանեն Բիւզանի նահանգի Մակոփօ գիւղը։

Մայիսի 20-ին կ'սկսեն «Դանգեուտ» (երեկ Բոգաւուտ) գրահակիր նաւի շինութիւնը և «Մապերատոր Նիկոլայ 1» գրահակիր նաւի ծով իջեցնելը։

Հանգուցեալ Վասիլի Ալեքսանդրովիչ Կօօրեի ընտանիքը խորին շնորհակալութիւն է մատուցանում բոլոր վշտակցութիւն խալտնողներին։ «Վերա, Ալեքսանդր, Եզօր և Սերգէյ Կօօրեաներ»։

Խմբագիր-հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆՈՒՄ ՍՊԱՆՈՒՄԵՆ.

ԿՕՅԼԵԻՐԻ ՍԱԼՍԱՊԱՐԷԼԵԱՆ ԷՍՍԵՆՏԻԱ
ESSENCE DE SALSEPAREILLE COLBERT
Պահանջել, որ նշանաթղթի վրայ լինի կարմիր գոյնով ստորագրութիւն։
Պահեստը գտնուում է Թիֆլիսի բոլոր գլխաւոր դեղատներում։
Պարիզում—Ph^{ie} Rogé, 9, rue du quatre Septembre.
(M.) 8—4

BATEAUX A VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET Cie
ՖԲԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՎԱԳԱՏՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ն. ՊԱԿԵ ԵՒ ԸՆԿ.
Ուղիղ և կանոնաւոր երթևեկութիւն Մարսէյի և Բաթօնի մէջ։
Հինգշաբթի, մայիսի 11-ին, «ԱՐՄԵՆԻԱ» (Arménie) շոգենաւը, նաւապետ ԳԱՐՐԻԳԵՍ (Garrigues) դուրս կը գալ Բաթօնից դէպի Տրապիզոն, Օրդու, Սամսոն, Կ. Պօլիս և Մարսէյ։
Տեղեկութիւններին համար դիմել ընկերութեան գործակալութեան Բաթօնում պ. ԳԱՐՄԵՆՈՒՆԻ, Թիֆլիսում պ. ԲԵՆՈՒՆ, ն խկին գալերէյա Արժուներին № 114.
2—1

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

«Նոր-Դար»-ի Օրացոյց.

1889 թ. Գ.	Ապրիլ 30 օր.	ՅՅՁԱ Հալի. թ.
28—Ուր. գձ. ի օր յինանց.—1. 10.	Ն. Տ. մայիս 10. ահեկանի 21.—Ար. ծագ. 4 ժ. 47 վ., մուսք 7 ժ. 6 վ.	
29—Շր. գկ. իս օր յինանց.—1. 11.	Ն. Տ. մայիս 11. ահեկանի 22.	
30—Կիր. գձ. իր օր յինանց.—1. 12.	Ն. Տ. մայիս 12. ահեկանի 23.	
Մայիս 31 օր.		
1—Բշ. գկ. իր օր յինանց.—1. 13.	Ն. Տ. մայիս 13. ահեկանի 24.—Ար. ծագ. 4 ժ. 44 վ., մուսքը 7 ժ. 9 վ.	
2—Գշ. աձ. իր օր յինանց.—1. 14.	Ն. Տ. մայիս 14. ահեկանի 25.	
3—Դշ. ալ. ին օր յինանց.—1. 15.	Ն. Տ. մայիս 15. ահեկանի 26.—1. ր. բարեխառն եղանակ.	
4—Եշ. րկ. իր օր յինանց.—1. 16.	Ն. Տ. մայիս 16. ահեկանի 27.	
5—Ար. գձ. իէ օր յինանց.—1. 17.	Ն. Տ. մայիս 16. ահեկանի 27.	

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Դ.ՏՐ

ՊՈՊՈՒ ԱՆԱՏԻՐԵԱՆ ԱՏԱՄՆ ԷԼԷԲՈՒՐԸ

50 կոպ., 90 կ. և 1 ր. 20 կ. ամեն մի սըրուակից, իսկ միւսերն ժամանակ գործադրելով նրա

ԱՏԱՄՆԱՅԻՆ ՓՈՇԻՆ՝ 50-ական կ., կամ ԱՆԱՏԻՐԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱՅԻՆ ՊԱՍՏՐ՝ 1 ր. ապակեայ տուփով, կամ ԱՏԱՄՆԱՅԻՆ ԲՈՒՐԻՉՔ ՊԱՍՏՐ՝ 35 կ. կտորը։

Դ.ՏՐ ՊՈՊՈՒ ԱՐՕՍԱՅԻՆ ՕՃԱՌԸ կտորը 50 կոպէկ

ամեն տեսակ մօրթի հիւանդութիւններէ դէմ. շատ լաւ է լողանալու համար։

ԱՏԱՂԿԱՆ ՕՃԱՌ կտորը 60 կոպէկ։

ԱՐԵՆԱՆԱՂԿԱՅԻՆ կտորը 50 կոպէկ։

ՄՕՐԻԱՅԻՆ ԱՐԴՈՒՅԱՐԻԲԱՐՁ ՇԵՂԱՆԻ ԿԱՆԱՆՑ ՕՃԱՌ

Настоящее Глицериновое мыло «Кристалин» по 35 коп. куском.

«Трансперентъ» по 25 коп. (Содержать 40% чистаго глицерина.)

Աւստր. կայս. պալատական ատամնաքոյժ և մատակարար

Յ. Գ. ՊՈՊՈՒ ՎԵՆԱՅՈՒՄ

ԴԻՊՈՆ — ԹԻՖԼԻՍԻՄ՝ դեղատնային ինքնիշխան վաճառման կովկասեան ընկերութեան մէջ և Ա. Բոստոնի, Ա. Ա. Պօլիսի և Վ. Գրիվսոնի գեղերի վաճառատներում։
(M.) 24—8

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
ԳԵՈՐԳ ՉՈՒԲԱՐԻ
1) Բարեգործներ. 4) Նա սպասում է դեռ.
2) Մի վարդի պատմութիւնը. 5) Յիմար ոչխարներ.
3) Մահտեսի Սարգիս. 6) Մոռացուած շուն.
ՎԵՊԵՐՆ ՈՒ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԸ
Մի հարուստ միջոցաւոր
Գինն է 1 լուրի 50 կոպէկ.
(Խ.) 15—7

„ՉՈՒՐ ՏԵՂԸ ՄԵԾ ԱՂՄՈՒԿ“
Կատակերգութիւն Վ. ՇԷՔՍՊԻՐԻ 5 գործողութեամբ.
Թարգմանութիւն Յ. ԼԱԼԱՅԵԱՆ.
Վաճառու է Կենդրոնական գրադաճառանոցում և Զ. Գրի-գորեանի գրախանութում.
Գինը 50 ԿՊՊ.
15—12

ԴԵՊՕ
ՐՕԵԱԼՆԵՐ ԵՒ ՊԻՆԵՒՆՆԵՐ
Կ. Մ. ՅՐԵՂԵՐԻ ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏԱՆ
ԾԱԽՈՒ ԵՒ ՎԱՐՁՈՎ
Ընդունում են բերել ուղու երաշխաւորութեամբ արտադրող—ընկերութիւններէ արիւնքներ հաճեալ.
Գօլօվինսկի պրօսպեկտ, տուն № 8.
(Զ. 2) 50—27

Ռուսիա բերելը և վաճառելը թողաւորուած է Բժշկական Դեպարտամէնտից.
ԹԻՏԵՆՈՒ ԲԱՅԼԱՍՄ ԴՕԿ. ԼԵՆԳԻԼԻ.
Արդարաւորէ միջոց չունի համար.
Դործ է ածուած երեսի և ձեռքերի մօրթը սպիտակացնելու համար.
Շատ կեղծումների պատճառով, խնդրում եմ ուշ դարձնել այստեղ տպագրած գեղաշարուցի մարկի վրայ.
Պարտաւորեալ չեւ
Այս Բայլզամը պատրաստելու միջոցին գլխաւոր ուշադրութիւնը դարձրած է այն բանի վրայ, որ նրա բաղադրութիւնների մէջ բացառապէս մանեն այնպիսի նիւթեր, որոնք վատ ներգործութիւն չանեն մօրթի վրայ, և ընդ նմին բարեբար և թարմացուցիչ ներգործութիւն անեն երեսի և ձեռքերի մօրթի վրայ.
Գինն է՝ մի սրուակը 1 ր. 65 կոպ. ԲԻՆՁՕԵՎԻ ՕՃԱՌ 35 կ. և 50 կոպ. մի կտորը. ՕՊՕ-ՊՕՄԱԻԸ (կօլլ-կրեմից առաւել) 1 լուր.
ձանապարհաժախը՝ եւրոպական Ռուսիա—70 կոպ., ասիական—1 լուր.
Գլխաւոր պահեստն ամբողջ Ռուսիայի համար Վ. Աուրի-ի մօտ, Պետերբուրգում՝ Կօլօզնայա 18—19.
Գտնուում են Ռուսիայի բոլոր անուշադրող նիւթերի և դեղատնային մագազիններում և դեղատներում.
Թիֆլիսում վաճառու է դեղատնային ապրանքների վաճառման Կովկասեան Ընկերութեան, Վ. Գրիվսոնի, Գ. Ա. Պօլիսի, Մ. Մարտիրոսովի և Ա. Պօլիսի մօտ.
(M.) 31—13